

KRISTINDÓMUR

Jeff Fountain helt almennan fyrilestur í Norðurlandahúsinum og Reinsarínum

Sekulariseringin vinnur frama

Seinastu tíðina hefur tó sekulariseringin tikið dik á seg. Grundhugsanin í sekulariseringini er hon, at sum eitt samfelag mennist, moderniserast og rationaliserast, missir átrúnaðurin meg og myndugleika sín í øllum samfelags viðurskiptum, og átrúnaðurin missir sína meg yvir fólkinum.

Spírin til sekulariseringina liggur afturi í endurburðartíðini og trúbotini. Individualiseringin og rationaliseringin broyttu grundleggjandi trúgv og atburð og tilbiðjanin gjørdist meiri persónlig og minni felags. Ivamál vóru sett við gamla myndugleikin, og meg tess yvir einstaklinginum vanaði. Samstundis byrjaðu vísindamenn at seta spurningar við gomlu lærurnar.

Eftir endurburðartíðina kom upplýsingartíðin, har skiftið frá gomlu tíðini gjørdist enn greiðari. Denturin var fluttur frá Gudi til menniskja, frá himli til jarðar og frá opinberingum til skynsemi. Menn sum Baruch de Spinoza, Rene Descartes og Voltaire tosaðu um ein heim uttan Gud, og seinni viðvirkaðu Karl Marx, Friedrich Nietzsche, Charles Darwin og Sigmund Freud til, at ávirkanin hjá kirkjunni og átrúnaði á samfelagið gjørdist alsamt veikari.

Átrúnaðurin ger comeback

Í 1968 skrivaði samfelagsfrøðingurin Peter Berger, at innan stutta tíð, fór átrúnaðurin einans at vera at finna í smáum sektum, har fólk krúpa saman fyri at megna at standa í móti ávirkanini frá eini heimsúmfatandi sekulerari mentan. Hann var als ikki einsamallur um hesa fatan. Sum heimurin fór at gerast meiri modernaður, fór hann at gerast alsamt meiri sekulerur, átrúnaðurin fór at fána fullkomiliga.

Men hvat? Tríati ár seinni vóru eingi tekin til, at átrúnaðurin víkti aftur eftir hæli. Um allan heimin og innan allar trúarrørslur, tyktist átrúnaðurin at hava framgongd, og Peter Berger mátti ásanna, at hann hevði tiki feil.

– Heimurin í dag er eins átrúnaðarlíga á gosi sum ongantíð fyrr, og í summu stóðum meiri enn nakrantíð áður, skrivaði Peter Berger í 1999.

Og hetta er stóðan í Evropa enn í dag. Samfelagsfrøðingar stríðast í dag við at greiða frá hesi tvístøðu – at heimsparturin gerst alt meiri sekulerur, at skilnaðurin millum tað átrúnaðarlíga og tað tímilíga gerst størri og størri, samstundis sum átrúnaðurin vinnur frama meiri og meiri.

– Hóast vit í dag á mangan hátt liva í einum sekulerum heimi, so vísa mong av hesum sokallaðu sekuleru hug-

tøkunum, at eingin ivi er um, at tað er kristindóminum, vit eru sekuleraði frá, og ikki Islam ella hinduismuni. Sannleikin er, sigur Jeff Fountain, at vit vita ikki, hvussu ávirkaði av kristnari hugsan vit øll veruliga eru.

– Hjá nógvum er tað so, at tað er ikki fyrr enn tey koma í samband við aðrar mentanir, at teimum gerst greitt, júst hvussu ávirkaði av kristnari hugsan vit eru, hóast tey kanska ikki meta seg sum kristin sjálvi, sigur hann.

Kristindómurin er ramman

Jeff Fountain vil vera við, at nógv hugtøk, sum í dag verða kallaði humanistisk og algild, einans tykjast so, tí vit eru voksin upp í eini kristnari rammu. Tað er ávøksturinn av kristnu trúnni, sum sekulerir humanistar nú royna at taka til sín og gera sítt egna, vil hann vera við.

– Sig við ein, ið er voksin upp við hinduismuni, at øll menniskju eru skapt líka, og tey hyggja lógið at tær. Hvussu skulu øll verða skapt líka og hava sama virði, tá nøkur eru skapt úr høvdi guds, meðan onnur eru skapt av fótum hansara ella fingrum hansara, spyr Jeff Fountain.

Jeff Fountain metir, at trupulleikin við at skapa ein heim uttan Gud, er at skula finna felags sekuler virði. Sekulera humanisman manglar transsendental

virði, heldur hann.

– Um menniskjan ikki var skapt, so má tign menniskjans liggja í hennara viti og skili. Men eftir ræðuleikarnar í 20. øld hava vit onga orsök at seta okkara álit á okkara egna vit og skil, heldur Jeff Fountain.

– Jürgen Habermas, sum als ikki verður settur at vera trúgvandi, hefur eisini sagt, at tey sekuleru mugu lata kristnu røddirnar fáa pláss í almenna rúminum. Hann segði eisini, at hugsanin um felags alheims javnrættindi, sum hefur givið okkum hugtøk sum frælsi og sosialt samanhald, sum moralsku ábyrgd einstaklingans, sum mannarættindi og demokrati, er beinleiðis arvingurin eftir judeisku siðalærana um rættvísi og kristnu siðalærana um kærleika, sigur hann.

Jeff Fountain vísir á, at eisini Mannarættindasáttmálin hjá ST á mangan hátt er bygdur á tað grundleggjandi fatan, at menniskja er nakað einastandandi.

– Men hvussu skulu vit lýsa mannarættindi uttan at geva menniskjanum eina serliga tign? Og hvussu skulu vit geva menniskjanum eina serliga tign uttan Gud? Tá Gud verður tikin úr myndini, hava vit einki grundarlag longur fyri at tala um tign menniskjans ella at siga, at hon er einastandandi, sigur Jeff Fountain.

Okkum tørvar allar teir flyti-fuglar, vit kunnu fáa

Óttin fyri muslimunum er yvirdrivin, sigur Jeff Fountain

– Fólkamynstrið í Evropa í dag er soleiðis, at vit hava als ikki ráð til ikki at taka ímóti flóttafólki og øðrum tilflytarum til lond okkara, sigur Jeff Fountain.

Hann vísir á, at burðartølini í stórum partum av Evropa eru so lág, at fólkatálið í hesum londum hevði minkað, um tað ikki var fyri tilflytingina. Um tvey pør fáa eitt barn hvør, og hesi bæði børnini finna saman og fáa eitt barn, so eru vit eftir einans tveimum ættarliðum, farin úr fyra einstaklingum til ein persón, greiðir Jeff Fountain frá og vísir á, at einki samfelag kann verða burðardygt við so lágum burðartølum.

– Vælfæðarsamfelag okkara í vesturheiminum og Evropa er soleiðis sett saman, at okkum tørvar eina ávísararbeiðaravfjöld. Okkum tørvar eina ávísararbeiðaravfjöld. Okkum tørvar eina ávísararbeiðaravfjöld. Okkum tørvar eina ávísararbeiðaravfjöld.

Jeff Fountain ásannar, at nógv óttast eina innrás av muslimum til Evropa, men hann vísir á, at hesin óttin í stóran mun er yvirdrivin.

– Eingin ivi er um, at tilflytingin skapar avbjóð-

ingar í teimum samfeløgum, sum tilflytarar koma til, men møguleikarnir eru eisini stórir, sigur hann.

Hann sigur, at fólk ofta gerast ovfarin, tá hann fortelur teimum, at muslimar ikki eru so stórir partur av íbúgvunum í evropisku londunum, sum ofta verður hildið.

– Í Fraklandi telja muslimar um 7 prosent av fólkinum, í Hollandi 5 prosent og í Stórabretlandi 3 prosent. Av teimum er einans ein evarska lítill minniluti radikalir muslimar, men tíverri, so eru tað altíð fólk, ið eru til reiðar at trúgva tað ringasta um onnur. Tískil tykst ávirkanin hjá radikalu muslimunum at vera størri enn hon í veruleikanum er, sigur hann.

Víðari fortelur hann, at einans ein av tíggu flóttafólki, ið leita sær til Evropa, eru virknir muslimar, meðan fimm av tíggu eru virknir kirkjulimir. Hetta er eisini galdandi fyri flóttafólk úr Afrika.

– Alla staðni í Evropa er nýtt lív komið í kirkjur og samkomur, so hvørt sum tilflytarar byrja at fylla kirkjurnar, greiðir Jeff Fountain frá.

– Tað týðningarmikla er, at serliga tey kristnu í londunum tey koma til, taka ímóti teimum í kærleika og sannleika, ikki við ósannindum og haturi. Vit skulu byggja brýr, ikki borgir, sigur hann at enda.

